

लम्पीस्कीन डिस्सीज रोगाच्या जखमा व ओळख

डॉ. स्वामी एस. बी. डॉ. पठाण एस. डॉ. वानकर ए. के. डॉ. शफी टी. ए.
पशुवैद्यकीय व पशु विज्ञान महाविद्यालय, माफसू, परभणी

लम्पीस्कीन रोग हा गुरांचा विषाणूजन्य संसर्गजन्य रोग आहे, जो पॉक्सव्हायरस कुटुंबातील विषाणूमुळे होतो. या विषाणूला नीथलिंग व्हायरस असेही नाव देण्यात आले आहे. एलएसडी ची लागण झालेल्या गुरांना ताप, त्वचेच्या वाढलेल्या लिम्फ नोड्स, त्वचेवर आणि श्लेष्मल पडद्यावरील गाठी यांसारखी लक्षणे दिसतात. एलएसडीमध्ये आढळून आलेली सुरुवातीची लक्षणे म्हणजे अनुनासिक स्त्राव आणि ४०.७ डिग्री सेल्सियसपेक्षा जास्त ताप एक आठवडाभर दिसून येतो.

लम्पी स्कीन डिस्सीजहा रोग इ.स. १९२९ पासून १९७८ पर्यंत मुख्यत्वे आफ्रिकेत आढळत होता. नंतर हळूवारपणे या रोगाने सभोतालच्या इतर देशात शिरकाव केला. मात्र सन २०१३ नंतर वेगाने या रोगाचा सर्वदूर प्रसार होत आहे आणि आता हा रोग अनेक युरोपीय व आशियायी देशात पसरला आहे. भारतात सदर रोगाची पहिली नोंद ऑगस्ट २०१९ मध्ये ओरिसा राज्यात झाली. तदनंतर झारखंड, पश्चिमबंगाल, छत्तीसगड, तेलंगणा, आंध्रप्रदेश, कर्नाटक व केरळ राज्यात या आजारचा शिरकाव झालेला आढळून आला. महाराष्ट्रात या आजारचा प्रसार गडचिरोली जिल्यात (सिरोंचा) मार्च-२०२० मध्ये दिसून आला. अलीकडे २०२२ मध्ये जळगाव जिल्यातील रावेल ता. चीनावळ या गावामध्ये झाल्याचे निदर्शनात आले.

स्थूल जखमा:

- त्वचेच्या गाठी सामान्यतः आकाराने एकसारख्या, टणक गोलाकार आणि उंचावलेल्या असतात
- जेव्हा गाठीचा पृष्ठभाग छटली जातो तेव्हा त्वचेखालील थर लालसर-रखाडी रंगाचा होतो आणि सूज दिसून येते
- नेक्रोटिक घाव जो गोलाकार स्वरूपाचा असतो तो आहार, श्वसन आणि मूत्रजननमार्गाच्या वेगवेगळ्या भागांमध्ये दिसून येतो. उदाहरणार्थ, थूथन, अनुनासिक पोकळी, स्वरयंत्र, श्वासनलिका, ओठांच्या आतील भाग, हिरड्या, दंत पॅड, अबोमासम, गर्भाशय, योनी, टिट्स, कासे आणि वृषण यांचा समावेश असू शकतो.

- स्थानिक सेल्युलायटिस व्यतिरिक्त प्रादेशिक लिम्फ नोड्स वाढतात (त्यांच्या नेहमीच्या आकारापेक्षा १० पट) आणि सुजतात
- काहीवेळा, एक किंवा दोन्ही डोळ्यांच्या कॉर्नियामध्ये वेदनादायक अल्सरेटिव्ह घाव विकसित होतात, ज्यामुळे सर्वात वार्ड प्रकरणांमध्ये अंधत्व येते
- जखमांमध्ये स्नायू आणि अंगावरील फॅसिया देखील समाविष्ट असतात आणि लाल दाहक ऊतकांनी वेढलेले रखाडी-पांढरे दिसतात
- खोल गाठींमध्ये त्वचेचे सर्व स्तर, त्वचेखालील ऊती आणि कधीकधी अगदी अंतर्निहित स्नायू समाविष्ट असतात.

सूक्ष्मदर्शक जखमा:

- रोगाच्या तीव्र अवस्थेत, हे मुख्यतः व्हॅस्कुलायटिस, थ्रोम्बोसिस, इन्फेक्शन, पेरिव्हस्कुलर फायब्रोप्लासियाच्या जखमांद्वारे दर्शविले जाते
- दाहक पेशी संक्रमित भागात घुसतात, ज्यामध्ये मॅक्रोफेजेस, लिम्फोसाइट्स आणि इओसिनोफिल्स समाविष्ट असतात. केराटिनोसाइट्स, मॅक्रोफेज, एंडोथेलियल पेशी आणि पेरीसाइट्स इंद्रासाइटोप्लाज्मिक इओसिनोफिलिक समावेश प्रकट करू शकतात
- संक्रमित प्राण्याच्या एपिडर्मिस आणि डर्मिसच्या थरांमध्ये सूज दिसून येते आणि मोठ्या प्रमाणात एपिथेलिओइड मॅक्रोफेज प्रकारच्या पेशी जमा होतात
- सुरुवातीच्या जखमांमध्ये प्लाझ्मा पेशी आणि लिम्फोसाइट्स आढळतात आणि जुन्या जखमांमध्ये काही लाल पेशींसह फायब्रोब्लास्ट्स आणि पॉलीमॉर्फोन्यूक्लियर ल्यूकोसाइट्स प्रामुख्याने आढळतात
- त्वचेच्या आणि सबक्युटिसच्या रक्तवाहिन्यांमध्ये एंडोथेलियल पेशींची वृद्धी दिसून येते ज्यामुळे थ्रोम्बोसिस आणि नेक्रोसिस होतो
- पॅथोग्नोमोनिक एलएसडी जखमांमध्ये इओसिनोफिलिक इंद्रासाइटोप्लाज्मिक समावेश मुख्यत्वे केराटिनोसाइट्स, मॅक्रोफेजेस, एंडोथेलियल पेशी आणि त्वचेच्या नोड्यूलमधील पेरीसाइट्समध्ये सूक्ष्म रीतीने आढळू शकतात आणि पेशीच्या थरांचा फुगा आणि न्हास दिसून येतो
- विविध उपकला घटक, सेबेशियसग्रंथी आणि फॉलिक्युलर एपिथेलियम मध्ये विशिष्ट इंद्रासाइटोप्लाज्मिक समावेश आढळून येतात आणि हे मुख्यत्वे इओसिनोफिलिक-जांभळे असतात.

(संपर्क: +९१ ९८६०९८८१४९)

